

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA
ESTONIAN ACADEMY OF SCIENCES
MERETEAJUSTE KOMISJON

KOOSOLEKU PROTOKOLL nr 1

Tallinn
Algus kell 13.00, lõpp kell 16.05

21. jaanuar 2008

Juhatas: Tarmo Soomere
Protokollis: Siiri Jakobson

Koosolekust võtsid osa komisjoni liikmed: Tiit Kutser, Heiki Lindpere, Urmas Lips, Georg Martin, Tiina Nõges, Kalle Olli, Alvar Soesoo ja Tarmo Soomere.

Külalised:
Jüri Engelbrecht

Koosoleku päevakorras olid järgmised punktid:

- 1) Avasõnad ja informatsioon Teaduste Akadeemia komisjonide töö korraldusest (J. Engelbrecht);
- 2) Informatsioon Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komitee kohta ning mereteaduse komisjonile pandud ülesannetest (T. Soomere);
- 3) Eesti merenduspoliitika hetkeseisust ja mereõiguse perspektiividest (H. Lindpere);
- 4) Komisjoni põhikirja ja kodukorra põhimõtete arutelu;
- 5) Võimalikud teemad ja/või ettepanekud arutamiseks Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komitees;
- 6) Mereteaduste komisjoni järgmise istungi aeg;
- 7) Kohalalgatatud küsimused.

Tulenevalt Eesti Teaduste Akadeemia ühinemisest Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komiteega moodustati Eesti Teaduste Akadeemia juhatuse otsusega 25. septembrist 2007 (prot nr 5 § 27) Eesti Teaduste Akadeemia mereteaduste komisjon.

1. Avasõnad ja informatsioon Teaduste Akadeemia komisjonide töö korraldusest

Avanud komisjoni 1. istungi andis komisjoni esimees Tarmo Soomere sõna akadeemik Jüri Engelbrechtile, kes tutvustas komisjoni liikmetele Teaduste Akadeemia komisjonide töö korraldust.

Prof. Engelbrecht tutvustas Eesti teadlaste esindamiseks rahvusvahelistes erialaliitudes loodud rahvuskomiteesid (seda rolli täidavad ka mõned teadusseltsid). Akadeemia toetab Eesti teadlaskonna sidemeid rahvusvaheliste erialaliitudega. Üheks konkreetseks toetusviisiks on erialaliitude liikmemaksude tasumine Haridus- ja Teadusministeeriumi sihteraldiste abil.

Akadeemia või selle osakondade juures töötavad alalised komisjonid ja nõukogud või mingi kindla probleemi lahendamiseks moodustatavad ajutised komisjonid. Selliste komisjonide töös osalevad mitte ainult akadeemikud, vaid kogu vabariigi teadlaskond.

Mereteaduste komisjonile on tehtud ülesandeks analüüsida probleeme, mis kerkivad üles seoses Eesti kui mereriigiga ning pidada sidet Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komiteega.

2. Informatsioon Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komitee kohta ning mereteaduse komisjonile pandud ülesannetest

Tarmo Soomere tutvustas Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komitee ajalugu, struktuuri, tegevuse põhimõtteid, töökorraldust ning ülesandeid lähemaks perioodiks. Akadeemia mereteaduste komisjoni esmasteks eesmärkideks on Eesti mereteaduse adekvaatne esindamine selles komitees ning tegevus riigisisese nõustava koguna.

3. Eesti merenduspoliitika hetkeseisust ja mereõiguse perspektiividest

Järgnevalt sai ettekandeks sõna komisjoni liige Eesti Mereakadeemia teadusprorektor Heiki Lindpere, kes andis põhjaliku ülevaate merenduspoliitikast ja mereõiguse olukorrast Eestis. Samuti tegi ta mõned täiendavad märkused seoses kavandatava Nord Streami gaasijuhtmega.

4. Komisjoni põhikirja ja kodukorra põhimõtete arutelu

Komisjoni liikmetele oli kätte jagatud põhikirja visand. Arutelu käigus lisandus sinna uusi mõtteid ja parandusi.

Mereteaduste all mõistab komisjon kõigi merede ja muude suurte veekogude ja nende ökosüsteemi funktsioneerimisega seotud teadusharude kogumit. Sellesse kuuluvad lisaks klassikalisele mereteadusele ja limnoloogiale rannikutehnika ja -teadus, mõned hüdroloogia distsipliinid, merepõhja ja rannikute geoloogia, merepõhja ja mereelustiku ressursside haldamise ja kasutamise seonduvad teaduslikud küsimused, merealade ruumiline planeerimine jne. Komisjoni vastutusalasse kuulub nõnda defineeritud mereteaduste Eestis baseeruva kompetentsi tundmine ja esindamine.

Komisjon näeb enda olulise rollina olla sõltumatu ekspertide kogu, mis tugineb Eestis olemasolevale parimale kompetentsil mereteaduste vallas, on kursis mereteaduste arenguga rahvusvahelisel tasemel, ning mis käsitleb mereteaduse küsimusi võrdselt olulistena nii vertikaalsel (konkreetse teadusharu teaduslikul kvaliteedil põhineval) kui ka horisontaalsel (mereteadus kui objektorienteeritud kompetents) tasandil.

Komisjoni pikaajalisteks ülesanneteks on Eesti mere- ja rannikualade strateegiliste probleemide ja valdkondade identifitseerimine, vastavate andmebaaside ja registrite kujundamise nõustamine, keskkete ülesannete süvaanalüüsi ja diskussiooni korraldamine spetsialistide, teadlaste ja poliitikute koostöös, mereteaduste strateegia kujundamine, osalemine merehariduse strateegia kujundamisel ja mereteaduse järelkasvu tagamisel, mereteaduste sõnumite edastamine ühiskonnale ja selle juhtstruktuuridele, Eesti riigi, asutuste ja institutsioonide nõustamine ning nende informeerimine globaalse mereteaduse sõlmküsimustest, aga ka Eesti mereteaduste kompetentsi konsolideerimine erinevate institutsioonide nägemuste harmoniseerimise ja ühendamise kaudu.

Arutati ka komisjoni töökorraldust ja kodukorra põhimõtteid: kuidas komisjon otsuseid vastu võtab, mitu korda aastas kokku tulla, kuidas lahendatakse jooksvad küsimused jne. Valiti kaks aseesimeest – Tiina Nõges ja Kalle Olli.

Töö põhikirjaga jätkub ja see peaks valmima järgmiseks komisjoni istungiks, kus see kinnitatakse.

5. Võimalikud teemad ja/või ettepanekud arutamiseks Euroopa Teadusfondi Mereteaduste Komitees

Lepiti kokku, et see päevakorrapunkt on pidevalt lahti ning teemasid võib alati lisada.

6. Mereteaduste komisjoni järgmise istungi aeg

Komisjoni järgmise istungi ajaks määrati 28. aprill 2008.

7. Kohalalgatatud küsimused

Arutati vajadust dokumenteerida eesti mereteaduse ajalugu ja bibliograafia, samuti kaardistada mereteadusega seotud haridus (magistri- ja doktoriõpe). Peeti oluliseks lahti mõtestada merealaste andmete kasutamise ja avalikustamise poliitika üldise sihina andmete kättesaadavaks muutmine võimalikult laiale kasutajate ringile. Kaardistamise tulemusena peaks valmima programmdokument, kuidas arendada mereteadlaste ettevalmistamist seonduvalt mereteaduse alase kõrghariduse andmisega. Sellekohase ettekande esitab järgmisel istungil Urmas Lips.

Märgiti komisjoni tegevuse nähtavaks tegemise ja meediaga suhtlemise vajadust.

Komisjoni esimees

Tarmo Soomere

Protokollija

Siiri Jakobson